

ח"א

והנהגות

8

אורח חיים

תשובות

קי

סימן קמט

שאלה: מדבר ואינו שומע אלא במכונת שמיעה אם מותר לקוראו לתורה.

במכונת השמיעה אין שומעים הקול ממש, אלא זהו כמו רמקול או טייפקורדר שבודאי אין יוצאין קריאת התורה וכמו שביארתי במועדים וזמנים ח"ו (קס"ז) ע"ש, ולפי זה לכאורה לא שייך אצלו קריאת התורה, ואף אם קורא גם כן בעצמו מס"ת ע"ז לבד אין הברכה, שיסודה רק כששומע גם כן קריאת התורה דציבור שיוצא, וכיון שהחרש ששומע במכונה אינו יוצא לא שייך אצלו הברכה.

ובסומא העלו הפוסקים שקורין אותו דעת לעשות לה' הפרו תורתך, ואולי גם בחרש נתיר מטעם זה, ואף דלא דמי דסומא שומע ויוצא רק חסר אצלו הקריאה בעצמו, משא"כ חרש ששומע במכונה אינו יוצא כלל, מ"מ כיון שהברכות לא מעכבות ושומעים הקריאה גופא כדין אולי נתיר גם אצלו מטעם זה, ושוב ראיתי בפמ"ג סימן קל"ט משב"ז אות ב' דאם החרש קורא עם הבעל קורא בלחש שרי ע"ש וצ"ב.

ולמעשה אני נוטה להקל בקריאת התורה, עיין במועדים וזמנים ח"ח (בהערות לסימן א') שהבאנו דברי רבינו החזו"א זצ"ל דכיון ששומע במיקרופון וטלפון כדרך המדברים יתכן שיוצאין, וכ"כ המהר"י ענגיל בגליוני הש"ס ברכות כ"ה ב' ע"ש, ואף שלענין ברכות ותקיעות הדבר צ"ע טובא, [ועיין במהרש"ם בדע"ת או"ח סימן תרפ"ט וע"ע מנח"י ח"א סימן ט"ז], אבל לענין קריאת התורה שעיקר התיקון בשביל למוד התורה (ויוצאין גם כה"ג), מסתברא שבה מועיל גם ככה"ג ויוצאין. (ועדיין יל"ע דמאחר שצריך בקריאת התורה לכמה פוסקים דין שומע כעונה ליהוי כקורא מס"ת ולצאת חובתו, ולמדנו כן בקול שיוצא מפה ולא בקול מדומה ממיקרופון ואם כן לא יצא לדיוהו גם חובת קריאת התורה).

סימן קנ

שאלה: בעל קורא מדבר ואינו שומע אם ראוי לקרות בתורה, וכן בילד בר מצוה חרש אם ראוי לקרות בתורה.

בברכות (טו.) אמרין דחרש לא יוציא במגילה כיון שאינו משמיע לאזניו, ואליבא דר' יוסי דבק"ש אינו יוצא אם לא השמיע לאזנו, גם השומע אינו יוצא כמוהו, דלא עדיף מהמוציא, וכ"כ הפוסקים בסימן תרפ"ט דאף דאנן קי"ל דבק"ש אם לא השמיע לאזנו יצא מ"מ במקרא מגילה הוא לעיכובא או משום פירסומא ניסא, או דחרש גרע טפי שאינו יכול להשמיע לאזנו, ע"ש, ולכן אינו מוציא אחרים במגילה. ואף שיש כמה ראשונים דס"ל דיצא ומוציא היינו דיעבד אך עכ"פ לא יהיה ש"ץ וכן מצאתי בחידושי הגרע"א (נ"ג ס"ק מ"א) לענין תפלה שלכתחילה לא יהיה ש"ץ.

ולפי זה גם לענין לימוד התורה, הלוא מפורש בברכות ט"ו ב' שלכו"ע בעינן להשמיע לאזנו דכתיב הסכת ושמע ישראל ומקמ"ל לרב יוסף בדברי תורה, ובש"ע הגרש"ז הלכות ת"ת פ"ב (הלכה י"ב) שמצות תלמוד תורה להוציא בשפתיו להשמיע לאזניו דוקא, וחרש אינו יכול להשמיע לאזניו, ואם כן השומע ממנו לא יצא כהלכה מצות תלמוד תורה וא"כ לכאורה אין ראוי שיהא בעל קורא. ואולם הנה במחבר סימן קמ"א (ס"ק ב') כתב שאם קראוהו לעלות לתורה משמיע בלחש הקריאה ולא ישמיע לאזניו, ומשמע שאין צריך יותר, ואדרבה למחבר יותר טוב שלא ישמיע לאזנו רק שברמ"א שם כתב שאם משמיע לאזניו ליכא קפידא, וא"כ לכאורה שוב ניתן לו להיות בעל קורא, אבל בביאור הגר"א שם חולק, ופירש שצריך להשמיע לאזניו כמו בתפלה, ובמשנ"ב בשעה"צ (שם) נשאר בצ"ע למעשה אם לכתחלה ישמיע לאזניו, ואם כן לדעת הגר"א מוכח שלקיים מצות תלמוד תורה כהלכה צריך להשמיע לאזניו, וכ"כ במשכנ"י סי' קס"ב שבקריה"ת בצבור לא מהני חרש שאינו משמיע לאזנו דמצותה דוקא שישמיע לאזנו, ולכן לכתחלה יש ליהדר שלא יהא הבעל קורא חרש מדבר ואינו שומע וכמו שביארנו. ואפשר דאף לדעת המחבר דהעולה אין צריך להשמיע לאזניו מה שאומר, היינו כיון דעכ"פ שומע מהבעל קורא ומתקיים בכך "הסכת ושמע ישראל", משא"כ בחרש שאינו שומע כלל, (ואם הוא כבוד מאד לשמוע וצריכים לצעוק עיין היטב בשע"ת סימן תרפ"ט).

אמנם נשאלתי בילד בר מצוה שקורא רק מפטיר, שיסוד הקריאה בתורה למפטיר אינו להוציא